

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Cavssini Trecensis, E Societate Iesv, De Eloqventia
Sacra Et Hvmana Libri XVI**

Caussin, Nicolas

Coloniae Agrippinae, 1634

16. Quomodo Demosthenem Cicero fuerit imitatus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70090](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70090)

QUOMODO DEMOSTHENEM

Cicero fuerit imitatus.

CAPVT XVI.

DEMOSTHENES.

Πρῶτον μὲν, ὡς ἐν ἄλλοις Ἀθηναίοις, θεοῖς εὐχομαι πάντα καὶ πάσαις, ὅτιν ἐνόησαν ἔχειν ἐγὼ διατελεῖν τῆς πόλεως, καὶ πάντων ὑμῶν, τοσαύτων ὑπάρχει μοι παρ' ὑμῶν εἰς τὴν πόλιν ἢ ἀγαθὰ. ἔπειτα ὅπερ ἔστι μέγιστον ὑπὲρ ὑμῶν, καὶ τὸ ὑμετέρας εὐσεβείας καὶ τὸ δόξης, τὸτο παραστήσω τοὺς θεοὺς ὑμῶν, μή τ' ἀντιέκον σύμβουλον ποιήσασθε, περὶ τῆς πάσης ἀκρίβης ὑμῶν ἐμὸν δεῖ.

Demosth. exordium orat. de corona.
Demosth. & Ciceroni exordia à precatione.

Primum Deos & Deas precor, Athenienses, ut quantum ego benevolentiam erga Rempu. & vos vniuersos constanter habeo, tanta à vobis in hoc iudicio mihi tribuatur. Deinde, ut Dii, id quod maximè vos, vestramque religionem, & gloriam tuebitur, in eam vos sententiam adducant, ne aduersarium, quomodo sim audiendus, in consilium adhibeatis.

CICERO.

Quod precatus sum à Dijs immortalibus, Iudices, more institutoque maiorum, illo die quo auspiciò comitijs centuriatis L. Murènā Consulem renuntiaui, ut ea res mihi magistratuique meo, populo plebique Romanæ benè atque feliciter eueniret. Eadem precor ab ipsè Dijs immortalibus, ob eiusdem hominis consularum, vnà cum salute obtinendum, ut vestrae mentes atque sententiæ, cum populi Romani voluntatè suffragijsque consentiant, eaque res vobis populoque Romano, pacem, tranquillitatem, otium, concordiamque afferat.

Cicero pro Muræna.

Vterque orditur à precatione. Demosthenes duo postulat, benevolentiam erga se ciuitatis tantam quantum habet in vniuersum populum: Deinde, ut mentes Atheniensium, & in suam causam, & in populi gloriam inclinēt. Non omnia vno exordio obsequutus est Tullius, ne imitatio nimis esset manifesta. Alterū addam exordium, ut quomodo vtrunque fuerit imitatus, ostendam: Idem ad Quirites, post reditum, sic incipit:

Quod precatus à loue Optimo Maximo, ceterisque Dijs immortalibus, sum, Quirites, eo tempore, cum me fortunaque meas, pro vestra

incolumitate, otio, concordiaque deuoni, ut si meas rationes vnquam vestrae salutis anteposuissem, temporenam poenam sustinerem, mea voluntate susceptam. Sin & ea, quæ ante gesseram, conseruandæ ciuitatis causâ gessissem, & illam miseram profectioem vestrae salutis gratia suscepissem, ut quod odium scelerati homines, & audaces in Rempub. & in omnes bonos conceptum, iam diu continerent, id in me vnum positum, quàm in optimum quemque, & in vniuersam Rempub. deflecterent. Hoc si animo in vos, liberoque vestros fuisset, ut aliquando vos, Patresque Conscriptos, Italiamque vniuersam memoria mei, misericordia, desideriumque teneret.

DEMOSTHENES.

Θεοῖς εὐχομαι πάντα, καὶ πάσαις.

Hoc siccum. At Cicero illam precationem magnificam reddit ex adiunctis, non modo precatur nunc, sed antea precatus est *Mora in- stitutæque Maiorum*, & hoc plus habet auctoritatis (illo die, quo auspiciò comitijs centuriatis L. Murenam Consulem renuntiaui,) hoc religionis tuit, & felicitatis.

Demosthenes ὅτιν ἐνόησαν ἔχειν διατελεῖν τῆς πόλεως καὶ πάντων ὑμῶν, hoc mediocri stylo perextum.

CICERO.

Longè magnificentius suam illam benevolentiam profulam ostendit, ut totus in affectu, & amorem transiisse videatur, non modo enim (Fortunas pro Reip. incolumitate, otio, concordiaque deuoni,) sed quod amariis est, optauit, (ut si suas rationes publicæ salutis anteposuisset, sempiternam poenam sustineret.) Non hæc simplex Demosthenis benevolentia, sed amor adentissimus.

Demosthenes τοσαύτων ὑπάρχει μοι παρ' ὑμῶν. Cicero non tantum benevolentiam petit, sed, quod exulem, & calamitosum decuerat, memoriam, misericordiam, desiderium.

Et Demosthenes, ἔπειτα ὅπερ ἔστι μέγιστον ὑπὲρ ὑμῶν, καὶ τὸ ὑμετέρας εὐσεβείας, καὶ τὸ δόξης, ἔτο παραστήσω τοὺς θεοὺς ὑμῶν.

Altera petitio, in quo vterque postulat iudicum mentes inclinare in ciuitatis gloriam, & fauorem suæ causæ.

Cicero hæc longè disertius. Ut vestrae mentes, atque sententiæ cum P. R. voluntate, suffragijs

fragijs consentiant: eaque res vobis populoque Romano pacem, tranquillitatem, otium, concordiamque afferat. Nihil otiose dictum: *Mētēs* in cognoscendo; *sententia* in decernendo: deinde optat *pacem* sine hoste, *tranquillitatem* sine turba & seditione: *otium* sine molestia & negotio, *concordiam* sine vlllo dissidio. Et hæc omnia commemoravit, non τὴν δόξαν, quia in eo erat Respub. statu ob Carilinæ coniurationem, vt magis de salute quàm de gloria cogitaret. Ad summum, quod ille dixit, τὴν ὑμετέρας ἐπιβίωσιν, religionis mentionem faciens, & pietatis; quanto hic illustrius? (Quòd si illa solennis comitiorum precatio consularibus auspicijs consecrata, tantam habet in se vim & religionem, quantam Reipubl. dignitas postulat.) Deinde quomodo in animos blandè grauiterque simul inluit? (Quæ cum ita sint, iudices, & cum omnis Deorum immortalium potestas, aut translata sit ad vos, aut certè communicata vobiscum; idem Consul eum vestræ fidei commendat.)

Alius est in Philippicis locus, vbi vterque populum ad hæreditatem gloriæ à maioribus relictam hortatur.

DEMOSTHENES.

Philipp. 3. Ὑμῖν οἱ πρόγονοι τὸ τὸ γέρας ἐκτίσαντ, καὶ κατέλιπον ὑμῖν πολλῶν, καὶ ἑλευθέρων, καὶ μεγάλων κληρῶνα.

Hæc inchoata, apud Ciceronem perfecta.

(Morrem quidem omnibus natura proposuit. Crudelitatem mortis, & dedecus, virtus propulsare solet, quæ propria est Romani generis, & seminis; hanc retinete quæso, Quirites, quam vobis tanquam hæreditatem, maiores vestri reliquerunt.) Hæc graua, & supra Demosthenis locum sententiola: addit;

(Quamquam alia omnia incerta sunt, caduca, mobilia. Virtus est vna altissimis defixa radicibus, quæ nunquam vlla vi labefactari potest, nunquam dimoueri loco. (Hæc sententiôsè dicta ad summum auget, à rebus gestis maiorum.)

(Hæc maiores vestri primùm vniuersam Italianam deuicerunt, deinde Carthaginem exciderunt, Numantiam euerterunt, potentissimos Reges, bellicosissimas gentes in ditionem huius Imperij redegerunt.) Illæ sunt animorū faces Demosthenes cum tam latum haberet campum, in Marathone, Xerxe, Mardonio, nihil eorum attingit, quæ maximè hoc loco videbantur commemoranda.

Et quæ dicuntur in contemptum Philippi, δλεῖσθε Μακεδόνων, num apud Ciceronem γοργότερα;

Est igitur, Quirites, P. R. victori omnium gentium, omne certamen, cum excurfore, cum Spartaco.

In oratione funebri vterque perorat Pathe-ticòs.

DEMOSTHENES.

Οἱ δὲ εὐδαίμονες τῶν δικαιολογιῶν πρώτον μὲν ἀντιμικρῶ χρόνῳ εἰς πολὺν, καὶ τὸ ἀπαντα, εὐχλείαν ἀγῶνων καταλήπυσιν, οὗ καὶ πάντες αὐτῶν ὀνομαστοὶ χαρήσονται, καὶ γοῆς οἱ τῶν ἀπὸ πλεῖστον γηροβροχῆτονται, παραφυγῶν τῶν πένθη τὴν τῶν εὐχλείων ἔχοντες.

CICERO.

O fortunata mors, quæ naturæ debita, patriæ est potissimum reddita. Vos verò patriæ natos iudico, quorum etiam nomen à Marte est; vt idem Deus urbem hanc gentibus, vos huic urbi genuisse videatur; In fuga, scæda mors est; in victoria, gloriosa. Etenim Mars ex acie fortissimum quemque pignerari solet.

Et de consolatione proximorum.

Opeima est hæc quidem consolatio parentibus, quod tanta reipublicæ præsidia genuerint: Liberis, quod habebunt domestica exempla virtutum: Coniugibus, quod ijs viris earebunt, quos laudare quam lugere præstabit; Fratribus, quod in se vt corporum sic virtutū similitudinem esse confident.

Demosthenes parentibus tantum, & filijs; hic coniugibus & fratribus appositam largitur consolationem, & de militū mortuorū gloria.

DEMOSTHENES.

Οὗς γὰρ ἀπαντα ἡ πατρίς δάπτει δημοσίᾳ, κοινῶν δὲ ἕκαστων μόνον τυχόντων ποδῶντι δὲ οὐ μόνον οἱ συγγενεῖς καὶ πολῖται, ἀλλὰ καὶ πάντα ὄσων Ἑλλάδα χερὶ προσεπέεισεν. καὶ πένθη δὲ καὶ τὸ οἰκόμενης τὸ πένθη μέρους.

CICERO.

At Cicero longè illustrius & πατριωτικῶς per apostrophem ad mortuos.

Actum igitur præclatè vobiscum, fortissimi, dum vixistis; nunc verò etiam sanctissimi milites, quod vestra virtus, nec obliuione eorum qui nunc sunt, nec reticentia posterorum

insepulta esse poterit: Cum vobis immortale monumentum suis penè manibus, senatus populiq; Romanus extruxerit.

Hæc longè grauiora, verbisq; & sententijs magis excelsa: & de statu nouæ vitæ, apud beatas insulas, vterque magnificè.

DEMOSTHENES.

Πῶς οὐ χρὴ τῆς ἐλευθερίας νομίζεσθαι, οὗς παρὰ θεοῦ εἰκότως ἀντιφύται τις κατὰ θεοῦ εἶναι, τὴν αὐτὴν τὰς ἐχούσας τις προτρέψει ἀγαθοῦς ἀνίστασθαι Μακάρων νότοις.

CICERO.

Tractat per apostrophen continuam: quæ longè plus habet affectus.

Uti igitur impij, quos cæcidistis, etiam ad inferos pœnas patricidij lucent: Vos verò, qui extremum spiritum in victoria effudistis, piorum estis sedem & locum consecuti.

Vterque improborum accusationem, hic Æschinis, ille Verrii oblatam diuino consilio, Iudicibus proponit, quo eos ad vindicandum faciant actiores.

DEMOSTHENES.

Inorat. de falsa legat. Τὸ πονεῖν τινα ἠγέσθαι & βέλταται, & τὰ νόμιμα ἐλεγεῖν πάντα, ἐπὶ ταῖς ἐυδύνουσι στασι, δειμονίας τινὸς ἐλευθερίας ἐνδείμα τῆ πρόλει γερῆσθαι.

Hæc ferimè transfusant, antequam capiantur; quippe dicit existimare se, ea quæ in hac causâ contigerunt, diuinæ eiusdem beneuolentiæ erga ciuitatem esse indicia.

Cicero longè excelsus:

Quod erat optandum maximè (Iudices) & quod vnum ad inuidiam vestri ordinis infamiamq; iudiciorum sedandam, maximè pertinebat.

Animaduertis, vt suspendit animos, vt erigat, & iam desiderio sciendi stimulat? deinde pergit:

Id non humano consilio, sed propè diuinitus datum atque oblatum vobis summo Reipub. tempore videtur.

Disce singula, non tantum daturus, quasi ad possessionem, sed offertur in manus, & offertur non ab hominibus, sed à Dijs: quo deinde tempore? Summo, hoc est, deposita prope hac Reip. parte (vt ipse dixit al. as) ad summum: Initio præmisit causam eximiam huius beneuolentiæ ad inuidiam clarissimè ordinis, infamiam

que iudiciorum sedandam: quod diu fuerat à bonis optatum. Hæc omnia magis sunt ponderis.

Vterque, ille contra Aristocratem, hic pro Milone, tabula & Orestis meminerunt, quæ aliquid cædis ratio iusta confirmaretur.

DEMOSTHENES.

Λογιστέον οὐδὲν ἄλλο, ὅτι κατὰ τὴν ἀποφύγαν, ὁμολογῶν, εὐάνδικας ἀντυχῆ, ἀποφύγει.

CICERO.

Itaque hoc (Iudices) non sine causâ fictis fabulis doctissimi homines memoria prædidicerunt, cum qui patris vlciscendi causâ matrem necauisset, non solum diuina, sed etiam sapientissimæ Deæ sententia liberatum. Hoc grauius & numerosius *fictis fabulis*, ne videretur nisi hoc argumento, quod affert tanquam corollarium. *Doctissimi homines* conciliat auctoritatem dicto: *Eam*, prudenter tacet nomen, ne videatur istas fabulas Græcorum dicere gloriofius. Sic in Matræna, poetæ nescio quis, (intimè tamen nouerat) *patris vlciscendi causâ*: hoc fuit necessarium addere. *Non solum diuina*, [alij scribunt *humana*], sed remanet semper contentio: *Non solum diuina* qualibet (sunt etiam Diijminores), sed *Dea sapientissima*.

Vterque sententiosè dixit, de populi instantia & concionum fluctibus.

DEMOSTHENES.

Ὅχιον ἀτακτοτάτην πρῶτα τῶν ἀπάντων, & ἀσωστότατον, ὥσπερ οὐ θαλάττη κύμα κατὰ γῆν, ὡς ἀντυχῆ καὶ μέρον ὁ μὲν ἤλθεν, ὁ δὲ ἀπὸ ἡλίου μέλει οὐδενὶ τῶ κοινῶν, ἀλλ' οὐδὲ μὲν ἡγήται.

Vulgus res omnium inconsideratissima atque imprudentissima: perinde enim atque in mari vagi fluctus, casu voluntur. Hic quidem aduentus alius autem discedit. Nemo rempublicam curat, sed ne meminit quidem.

Cicero blandius, amœnius, vberius:

Nihil est incertius vulgò, nihil obscurius voluntate hominum, nihil fallacius ratione tota comitiorum. Quod enim stertum, quem Euripum, tot motus, tantas & tam varias habere putatis agitationes fluctuum, quantas perturbaciones, & quantos æstus habet ratio comitiorum? Dies intermissus vnus, aut nox interposita, sæpè perturbat omnia, & totam opinionem parua nonnunquam commutat aura rumoris. Sæpè etiam sine vlla aperta causâ,

Demost. contra Aristocratem.

Cicero pro Matræna.

caussa, sic aliud quam existimamus, aut non nunquam ita factum esse, etiam populus admireretur, quasi verò non ipse fecerit.

Vterque cum reum teneret convictum manifestis criminibus, ille Aristocratem, hic Verrem, excusationem rejicit, qua & hæc alios fecisse patroni dicebant.

DEMOSTHENES.

Demosth. cō-
tra Aristocratem.
Ἐπεὶ ἄντι τοῦ γε δοκέει, καὶ σφόδρα ἀναδύει
εἶναι τῶν θεῶν ὁλόθῃ, ὡς γέγονε καὶ πρότερον
τινὶ ἄλλοις πικρὰ ἱερήματα, οὗ γὰρ εἴτε
πώποτε μὴ κατὰ νόμους ἐπράχθη, οὐδ' ἕτερος
μιμήσατο, ἰὰ τὸν ἀποφύγειν σοὶ προσήμεν, ἀλλ'
λατῶναι τοῖσι πολλοῖσι μᾶλλον ἀλέσκειν διὰ τὰ δό-
ξα.

Ad hæc impudentissima videtur huiusmodi quæ affertur excusatio: Quod & talia prius de cetera contigerint: neque enim, si quid tum contra leges commissum est, idque es imitatus, idcirco videtis absolvendus, sed eo magis condemnandus.

CICERO.

(Quid igitur dicit fecisse alios? quid est hoc? verum crimini defensio, an comitatus exilio quaeritur?) Videntur ut subtilis & ῥητορικός; Deinde: ut enim assentiar orationi tuæ, defensionem tamen non probabo, potius enim te damnato, cæteris angustior locus improbitatis defendendæ relinquetur, quam te absoluto, alij, quod audacissime fecerunt, recte fecisse existimantur.

Vterque vim & utilitatem legum magnifica exornatione complexus est.

DEMOSTHENES.

In evat. con-
tra Aristocr.
Ἀλλὰ ὅτι πᾶς ὁ τ' πόλιος καὶ τ' νόμον κἀ-
μῶν ἀνδρῶν: Ἀδικοῦσι, σιωπῶνται καὶ δια-
φείρεται κατὰ τὸν καὶ τὸν αἵμα σαφῶς ὑ-
μῖν ὅτι εἴρεται, λέξω δ' οὐδὲν περὶ τῶν οὐδενί, οὐδ'
ἴδιον, ἀλλ' ὅ πάντες ὑμεῖς ἴσα ὁμοίως ἐμοί, εἰ γάρ
τις ὑμῶν ἐξετάσασθαι βέλεται τί ποτ' εἴη τὸ αἴτιον,
καὶ τοῖσι ποιοῦσι τὴν βλάβην συλλέγεσθαι, καὶ ὅτι μὴ εἰς
τὴν ἐκκλησίαν ἀναβαίνειν, τὰ δικαστήρια πληθύν-
ουσαι, τὰς ἐνάς ἀρχὰς τῶν νέων ἐκδόσασθαι ὑπέσθαι,
πάντα δὲ ἴσα ἢ πόλις δικαίωμα καὶ σώζεται,
καὶ γίνονται τὸν νόμον ἐσθλαί.

Quod & longius prosequitur: ostendit igitur inductione facta, cæcus, conciones, magistratus, fora, edicta, omnia legibus fieri.

Cicero pro
Clementi.

CICERO.

Cicero hoc ornatiùs, excelsum, gratius, (ut corpora nostra sine mente, sic civitas sine lege, suis partibus, & nervis, ac sanguine, membris uti non potest.) Hoc graue & excitatum: (Legum ministri, magistratus: legum interpretes, iudices: legum denique idcirco omnes serui sumus, ut liberi esse possimus.) Illud ornatum & acutum. Quod vltimò affertur ad inductionem, vrbatum & iucundum est. (Quid est, quo ab te iudices tali dignitate præditi coerceantur? Vos autem, iudices, quamobrem ex ista magna multitudine civium, tam pauci de hominum fortunis sententiam fertis? Quo iure Actius, quid voluit; dixit: cur mihi tandiu potestas dicendi datur? Quid sibi autem illi scribit: Quid lietores; quid cæteri, quos apparere huic quaestioni videt? Voluit, opinor, hæc omnia lege fieri; eorumque hoc iudicium quasi mente quadam administrari, & regi.

Quædam porro nonnunquam tam claris imitationis lineamentis à Cicerone exprimuntur, ut eum (quod aiunt) duo non sit similius, quam hic suo exemplari: quanquam ad molliores orationis commissuras paucula verba aut, addit aut omittit, aut etiam mutat: Sic in oratione Cyri loquutus est Xenophon:

Οὐ γὰρ ἤκιστα τὸ γε ἀσαφῶς δοκῆτε εἶ-
ναι, ὡς οὐδ' ἐστοματῶν ἐστὶ, ἐπαλάν τὸ ἀνδρα-
πία βίω τελευτήσασθαι γὰρ οὐκ εἶναι τὴν ψυχὴν
γεῖναι, ἀλλ' οἷς διαπράττειν, τὰς τοῖς αὐτῶν
ὡς οὐσαν καταραῖναι.

At Cicero:

(Nolite arbitrari, ò mihi charissimi filij, me cum à vobis discessero, nusquam, aut nullum fore, nec enim dum eram vobiscum, animum meum videbatis: sed cum esse in hoc corpore, ex ijs rebus quas gerebam, intellegebatis: eundem igitur esse credite, etiamsi nullum videbitis.) Sed hæc plenius cum ad vberem exemplorum copiam deuenimus; nunc & eloquentiæ speciem, & oratoris personam conformasse sufficiet; sequentibus libris de ipso artificis opere pluribus Deo auspice dicendum erit.

Finis libri tertij.

